

Νεοελληνική Γλώσσα

Επιλεγμένα θέματα για τους υποψήφιους μαθητές της Γ΄ τάξης Ενιαίου Λυκείου.

Α. Κείμενο

“Παγκοσμιοποίηση” και “κοινωνία των πολιτών”

Η “αντίδραση κατά της παγκοσμιοποίησης” - όπως είθισται να αποκαλείται μετά τα γεγονότα στο Σιάτλ και όπως πρόσφατα τη γνωρίσαμε στη Γένοβα- φαίνεται ότι έχει πλέον εδραιωθεί στην αντίληψη των πολιτών των ανεπτυγμένων χωρών. Η παγκοσμιοποίηση όμως παραμένει κάτι το συγκεχυμένο. Αυτό οφείλεται σε ένα βαθμό στο ότι η παγκοσμιοποίηση είναι ένα πολύπλευρο φαινόμενο, ενώ ως έννοια/όρος χαρακτηρίζεται από πολυσημία.

Ένας απλός ορισμός της “παγκοσμιοποίησης” θα μπορούσε να είναι η ολοένα κι αυξανόμενη αλληλεξάρτηση της οικονομίας των κρατών, κάτι που έχει ως αποτέλεσμα τη δημιουργία μιας “παγκόσμιας οικονομίας”. Αλλά η οικονομία-αν και η πιο ισχυρή- δεν είναι η μόνη συνιστώσα του φαινομένου, το οποίο χαρακτηρίζεται και από διευρυνόμενους κοινωνικούς, πολιτικούς και πολιτιστικούς δεσμούς μεταξύ όλο και περισσότερων κρατών. Αυτήν, άλλωστε, την εξέλιξη εννοούσε και ο ανθρωπολόγος Peter Worsley όταν ήδη το 1984 έγραφε σε μια μελέτη του για τις οικονομικές, πολιτικές και πολιτιστικές πτυχές της ανάπτυξης του λιγότερο ανεπτυγμένου κόσμου (κακώς αποκαλούμενου “Τρίτου Κόσμου”) ότι “Μέχρι τις μέρες μας η ανθρώπινη κοινωνία δεν είχε ποτέ υπαρξει”. Με άλλα λόγια, μόνο πρόσφατα έχουμε αποκτήσει μια κοινωνική οργάνωση, τα όρια της οποίας περικλείουν ολόκληρο τον πλανήτη γη.

Αυτό που κυρίως κατακρίνουν οι πολέμιοι της παγκοσμιοποίησης είναι η εξάπλωση των πολυεθνικών εταιρειών, μοναδικός στόχος των οποίων είναι το κέρδος. Επειδή μάλιστα οι περισσότερες πολυεθνικές εταιρείες είναι αμερικανικές, η “παγκοσμιοποίηση” συχνά ταυτίζεται με την “αμερικανοποίηση” της υφελίου. Αυτό όμως δεν είναι απαραίτητο. Εξίσου λανθασμένη είναι η ταύτιση της “παγκοσμιοποίησης” με τον “ιμπεριαλισμό”. Διότι, ενώ ο τελευταίος είναι συνέπεια εσωτερικών οικονομικών πιέσεων, η “παγκοσμιοποίηση” δεν οφείλεται σε κάτι τέτοιο. Εξάλλου, η παγκοσμιοποίηση είναι ένα πιο πολύπλοκο φαινόμενο. Όπως έχει γράψει γνωστός κοινωνιολόγος του Πανεπιστημίου του Cambridge:

Ρίξτε μια προσεκτική ματιά στη γκάμα των προϊόντων που υπάρχουν την επόμενη φορά που θα επισκεφτείτε το τοπικό μακάλικο ή σουπερμάρκετ. Η ποικιλία των προϊόντων τα οποία εμείς θεωρούμε δεδομένα, διαθέσιμα σε οποιονδήποτε έχει τα χρήματα να τ΄ αγοράσει, βασίζεται πάνω σε εκπληκτικά σύνθετες οικονομικές σχέσεις, οι οποίες απλώνονται σ΄ όλο τον κόσμο. Τα προϊόντα που εκτίθενται έχουν παρασκευαστεί σε, ή περιέχουν συστατικά ή υλικά από, εκατό διαφορετικές χώρες. Όλα αυτά πρέπει να μεταφέρονται τακτικά σ΄ όλα τα πλάτη και τα μήκη της υδρογείου σφαίρας και χρειάζεται μια συνεχής ροή πληροφοριών να συντονίζει τις χιλιάδες ημερήσιες συναλλαγές που αυτό συνεπάγεται.

Μια άλλη πτυχή της παγκοσμιοποίησης είναι η δημιουργία μια

παγκόσμιας κουλτούρας. Εδώ σημαντικό ρόλο παίζουν τα ΜΜΕ -διεθνή πρακτορεία ειδήσεων όπως π.χ. το Reuters, η διαφήμιση-την οποία διαχειρίζονται μεγάλες πολυεθνικές εταιρείες-η τηλεόραση- πολλά τηλεοπτικά προγράμματα προβάλλονται τα ίδια ή παραλλαγμένα σε διάφορες χώρες-ο κινηματογράφος-η μεγαλύτερη κινηματογραφική παραγωγή διεθνώς είναι η αμερικανική- και , βέβαια, το Διαδίκτυο-μια διεθνής πηγή πληροφοριών, η οποία συμβάλλει στην παγκοσμιοποίηση ή διεθνοποίηση της γνώσης.

Δεδομένων όλων των ανωτέρω, είναι άδικο να βλέπουμε την παγκοσμιοποίηση ως εχθρό. Ποτέ άλλοτε ο “μεγάλος” κόσμος μας δεν ήταν συνάμα τόσο “μικρός”. Πότε άλλοτε δεν υπήρξε αυτή η συνεργασία κι αλληλεγγύη μεταξύ των κρατών, αυτή η αλληλεξάρτηση και αλληλοκατανόηση των λαών. Ποτέ άλλοτε δεν υπήρξε αυτή η πρόοδος στους τομείς της τεχνολογίας και της επιστήμης. Σαφώς, υπάρχουν προβλήματα, διλήμματα και παρεκτροπές. Όπως και υπάρχουν φόβοι, αμφιβολίες και ανησυχίες. Ωστόσο, δεν είναι εφικτή, ούτε θα ήταν επιθυμητή, μια επιστροφή στην εποχή του “απομονωτισμού”.

Η μεγάλη πρόκληση για την ανθρωπότητα τον εικοστό αιώνα είναι ακριβώς πώς θα μπορέσει να ορίσει τους κανόνες του παιχνιδιού και ν΄ ανταποκριθεί στις απαιτήσεις των καιρών. Θα πρέπει ίσως να αναλογιστούμε πως η “παγκοσμιοποίηση” θ΄ αποκτήσει ένα πιο ανθρώπινο πρόσωπο, πώς θα συνυπάρξει με μια παγκόσμια “κοινωνία των πολιτών”. Διότι στον εικοστό πρώτο αιώνα οι πολίτες όλων των κρατών θα πρέπει να δείξουν ενδιαφέρον για τις εξελίξεις, να έχουν λόγο και να φέρουν την ευθύνη για τη δημιουργία ενός καλύτερου αύριο. Άλλως ειπείν, η “παγκοσμιοποίηση” πρέπει να υποταχθεί στην “κοινωνία των πολιτών”, να γίνει υπόλογη σ΄ αυτήν, ούτως ώστε να λειτουργεί προς όφελος των λαών του κόσμου.

Ευαγγελία Σέμπου

Β. Θέματα

> **1ο ΘΕΜΑ:** Να γίνει η περίληψη του κειμένου σε 100-120 λέξεις.

> **2ο ΘΕΜΑ:** “Μια άλλη πτυχή της παγκοσμιοποίησης είναι η δημιουργία μιας παγκόσμιας κουλτούρας”.Να αναλύσετε το νόημα της πρότασης σε μια παράγραφο 70-90 λέξεων.

> **3ο ΘΕΜΑ:** Να δοθούν οι πλαγιότιτλοι στις παραγράφους του κειμένου.

> **4ο ΘΕΜΑ:** Ποια είναι η συλλογιστική πορεία της πρώτης παραγράφου;

> **5ο ΘΕΜΑ:** Ποιούς τρόπους πειθούς και ποια μέσα επικαλείται η συγγραφέας στη δεύτερη και πέμπτη παράγραφο του κειμένου;

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ 1ο ΘΕΜΑ

Η συγγραφέας αναφέρεται στην παγκοσμιοποίηση χαρακτηρίζοντας την ασαφή έννοια. Η παγκοσμιοποίηση ξεκίνησε από την οικονομία, αλλά επιδρά σ΄ όλους τους τομείς της ανθρώπινης δραστηριότητας. Πολλοί την ταυτίζουν λανθασμένα με την αμερικανοποίηση και τον ιμπεριαλισμό εξαιτίας της ανάπτυξης των πολυεθνικών. Όμως, η παγκοσμιοποίηση γίνεται πράξη στην καθημερινότητά μας, ιδιαίτερα με την παραγωγή προϊόντων που επιτυγχάνεται με την συνεργασία των κρατών. Επίσης, εξαπλώνεται μέσω των ΜΜΕ που διεθνοποιούν τη γνώση. Γι΄ αυτό όπως τονίζει η συγγραφέας, πρέπει να αντιμετωπίζουμε την παγκοσμιοποίηση θετικά, αφού βοηθάει στη συνεργασία των κρατών και μπορούμε να τη χρησιμοποιήσουμε προς όφελός μας.

νοποίηση και τον ιμπεριαλισμό εξαιτίας της ανάπτυξης των πολυεθνικών. Όμως, η παγκοσμιοποίηση γίνεται πράξη στην καθημερινότητά μας, ιδιαίτερα με την παραγωγή προϊόντων που επιτυγχάνεται με την συνεργασία των κρατών. Επίσης, εξαπλώνεται μέσω των ΜΜΕ που διεθνοποιούν τη γνώση. Γι΄ αυτό όπως τονίζει η συγγραφέας, πρέπει να αντιμετωπίζουμε την παγκοσμιοποίηση θετικά, αφού βοηθάει στη συνεργασία των κρατών και μπορούμε να τη χρησιμοποιήσουμε προς όφελός μας.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ 2ο ΘΕΜΑ

Μέσω των ΜΜΕ δημιουργείται μια παγκόσμια κουλτούρα που βοηθάει στη διάδοση της παγκοσμιοποίησης. Έτσι, γίνεται άμεση ανταλλαγή γνώσεων και απόψεων, που προσφέρει άμεσα πρόσβαση σε οποιονδήποτε τομέα της γνώσης. Ακόμη, τα διάφορα σήριαλ που προβάλλουν τα ΜΜΕ είναι κοινά σε πολλές χώρες και προβάλλουν πρότυπα ζωής και συμπεριφοράς που υιοθετούνται από τους ανθρώπους διαφορετικών χωρών. Έτσι, και τα ΜΜΕ βοηθούν στη διάδοση στοιχείων και ο πολιτισμός γίνεται κοινός ανά τις χώρες.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ 3ο ΘΕΜΑ

1η παρ: Η ασάφεια της παγκοσμιοποίησης
2η παρ: Η παγκοσμιοποίηση σε κάθε έκφραση της ζωής
3η παρ: Λανθασμένη ταύτιση της παγκοσμιοποίησης με την αμερικανοποίηση και τον ιμπεριαλισμό
4η παρ: Συνεργασία κρατών στην παραγωγή προϊόντων
5η παρ: Η διάδοση της παγκοσμιοποίησης μέσω των ΜΜΕ
6η παρ: Τα θετικά της παγκοσμιοποίησης
7η παρ: Η παγκοσμιοποίηση στην υπηρεσία των πολιτών

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ 4ο ΘΕΜΑ

Η συλλογιστική πορεία της πρώτης παραγράφου είναι επαγωγική. Η συγγραφέας ξεκινάει ειδικά αναφερόμενη στην αντίδραση των ανεπτυγμένων χωρών κατά της παγκοσμιοποίησης, ιδιαίτερα στο Σιάτλ και στη Γένοβα, για να καταλήξει γενικά ότι η παγκοσμιοποίηση είναι ένα πολύπλευρο και πολύσημο φαινόμενο.

ΑΠΑΝΤΗΣΗ ΣΤΟ 5ο ΘΕΜΑ

Η συγγραφέας στη δεύτερη παράγραφο κάνει επίκληση στη λογική, με μέσα πειθούς τα επιχειρήματα που παραθέτει για την επίδραση της παγκοσμιοποίησης στη ζωή μας. Επίσης, κάνει επίκληση στην αυθεντία, αφού παραθέτει ως μέσο πειθούς την άποψη του Worsley.

Στην πέμπτη παράγραφο γίνεται επίκληση στη λογική με μέσο πειθούς τα τεκμήρια, αφού παρατίθενται παραδείγματα όπως το Reuters και τα τηλεοπτικά προγράμματα.

ΤΑ ΘΕΜΑΤΑ ΕΠΙΜΕΛΗΘΗΚΑΝ